

INTERNATIONAL JOURNAL OF ORIGINAL EDUCATIONAL RESEARCH

Review Article

ANDRAGOJİ TEMELİNDE HAYAT BOYU ÖĞRENME SÜRECİ

Betül DOĞAN

b.dogan9290@gmail.com

Milli Eğitim Bakanlığı

Vildan ÇELİKER

vildanceliker@gmail.com

Milli Eğitim Bakanlığı

Tayfun DOĞAN YURT

yurttayfun37@gmail.com

Milli Eğitim Bakanlığı

Seyfettin GÜL

seyfettingul64@gmail.com

Milli Eğitim Bakanlığı

ÖZET

Bu çalışma, yetişkin eğitiminin karmaşık doğasını derinlemesine inceleyerek, yetişkinlerin yaşam boyu öğrenme yolculuklarında karşılaştıkları benzersiz zorlukları ve gereksinimleri anlamayı amaçlamaktadır. Literatür taraması ve derleme yöntemiyle hazırlanan bu çalışma, yetişkin eğitiminin andragojik yaklaşımlarla ele alınmasının önemini vurgulamaktadır. Andragoji, yetişkinlerin deneyimlerinden, içsel motivasyonlarından ve öğrenmeye hazır olma durumlarından yola çıkarak, öğrenmeyi bir yaşam biçimi haline getirmelerini sağlamaktadır. Bu bağlamda, yetişkin eğitimi etkinlikleri ve yaşam boyu öğrenme arasındaki sıkı ilişki, bireyin kişisel ve profesyonel gelişiminde her ikisinin de vazgeçilmez rolünü ortaya koymaktadır. Planlı yetişkin eğitimi etkinlikleri, yaşam boyu öğrenme için değerli fırsatlar sunarken, bu etkinliklerin başarılı bir şekilde uygulanması, geleneksel pedagojik yaklaşımlardan andragojik yaklaşımlara doğru bir zihniyet değişimini gerektirmektedir. Bu çalışma, yetişkinlerin yaşam boyu öğrenme yolculuklarını desteklemek için gerekli araçları ve stratejileri sunarak, eğitimciler, politika yapıcılar ve yetişkin öğrenenler için önemli bir kaynak olmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelime: Andragoji, hayat boyu öğrenme, yetişkin eğitimi.

ABSTRACT

Lifelong Learning Process Based on Andragogy

This study aims to provide a comprehensive understanding of the intricate nature of adult education, focusing on the unique challenges and requirements encountered by adults in their lifelong learning journeys. Employing a literature review and compilation methodology, this research underscores the significance of addressing adult education through andragogical approaches. Andragogy, by leveraging adults' experiences, intrinsic motivations, and readiness to learn, facilitates the transformation of learning into a lifelong endeavor. In this context, the close relationship between adult education activities and lifelong learning highlights the indispensable role of both in individual personal and professional development. While structured adult education activities offer valuable opportunities for lifelong learning, their successful implementation necessitates a paradigm shift from traditional pedagogical approaches to andragogical ones. By providing essential tools and strategies to support adults' lifelong learning journeys, this study aims to serve as a vital resource for educators, policymakers, and adult learners.

Key Words: Andragogy, lifelong learning, adult education.

GİRİŞ

Yaşam boyu öğrenme kavramı, tarihin derinliklerinden günümüze değin uzanan zengin bir mirasa sahiptir. İnsanlık tarihindeki öğrenme anlayışının kökleri, eski medeniyetlerin düşünce yapılarına kadar uzanır. Eski Yunan düşünürleri Plato ve Aristoteles'in eserlerinde, filozofların ömür boyu süren öğrenme yolculuğuna değinildiği görülmektedir. Özellikle “paideia” kavramı, Yunan düşüncesi içinde bireyin bilgiye ve derinlemesine anlayışa sürekli yönelimini ifade eder ve bu, öğrenmenin yalnızca gençlik dönemiyle sınırlı olmadığını, tüm yaşam boyunca devam eden bir süreç olduğunu vurgular (Bosco, 2007).

Yaşam boyu öğrenmenin altında yatan temel nedenler, bireyin yaşamındaki sürekli değişim ve gelişim gereksinimleri ile ilişkilidir. Bu süreç, bireylerin karşılaştığı zorlukların üstesinden gelmelerini, yaşamlarını zenginleştirmelerini ve toplumda aktif roller üstlenmelerini sağlar. Örgün eğitim sistemleri, yaşamın sınırlı dönemlerini kapsayabilirken, yaşam boyu öğrenme bireyin sürekli gelişimini destekleyen geniş bir çerçeveyi ifade eder. 1980'li yıllara kadar yaşam boyu eğitim kavramı, alanyazında geniş bir şekilde kullanılmaktaydı. Ancak Jarvis (2005) gibi düşünürlerin öğrenmeyi, bireysel bir süreç olarak ve yaşamın her anında gerçekleşebilecek bir etkinlik olarak tanımlamaları, eğitim ve öğrenme arasındaki farklılıkları daha belirgin hale getirmiştir. Bu durum, “yaşam boyu eğitim” kavramından “yaşam boyu öğrenme” kavramına doğru bir geçişe neden olmuştur. Yaşam boyu öğrenme, bireyin merkezinde olduğu, her yerde ve her zaman gerçekleşebilecek daha kapsamlı bir anlayışı temsil eder. 1980'lerin sonlarından itibaren bilişim ve iletişim teknolojilerindeki hızlı ilerlemeler, küreselleşme sürecini hızlandırmış ve eğitim alanında yeni paradigmalara yol açmıştır. Bu dönemde, “bilgi toplumu” ve “öğrenme toplumu” gibi kavramlarla birlikte “yaşam boyu öğrenme” anlayışı da güçlenmiş, eğitimin sınırları genişlemiş ve öğrenme süreci, yaşamın her aşamasını kapsar hale gelmiştir (Sayılan, 2009). Küreselleşme, özellikle mesleki alanlarda öğrenmenin önemini artırmış, bireylerin ve toplumların rekabet gücünü artıracak bilgi ve becerilere olan talebi yükseltmiştir.

Yaşam boyu öğrenmenin yalnızca mesleki gelişime odaklanması, bireyin kişisel gelişimine ve toplumsal katkısına yönelik olanakları göz ardı etmemelidir. Hümanist

yaklaşım ister iş ister bireysel gereksinimlerle ilgili olsun, yaşam boyu öğrenmenin yetişkinlerin yaşantılarında kapsayıcı ve dönüştürücü bir rol oynaması gerektiğini vurgular.

Yetişkinlerin öğrenmesi kavramı, bireyin yaşamının çeşitli aşamalarındaki fiziksel, psikolojik ve toplumsal gelişimlerle doğrudan ilişkilidir. Yetişkinliğin tanımı çeşitli boyutlarıyla karmaşık olup, bireyin toplumsal rolleri, biyolojik olgunluk, yasal statü ve psikolojik gelişim gibi unsurları içerir (Duman, 2007). Toplumsal beklentiler, yasal tanımlar ve biyolojik gelişim süreci, yetişkinlerin yaşamındaki farklı evreleri işaret eder ve bu evreler, yetişkin öğrenmesinin dinamiklerini etkiler. Toplumların yetişkinliğe atfettiği anlam, bireyin tam zamanlı iş sahibi olması, evlenmesi gibi belirli kilometre taşları ile tanımlanırken, biyolojik yetişkinlik üreme yeteneği, psikolojik yetişkinlik ise kişisel sorumluluk ve öz yeterlilik duygusu ile ilişkilendirilir. Yetişkin öğrenmesinin temelinde yatan psikolojik olgunlaşma, çocukluktan itibaren başlar ve bireyin yaşamı boyunca devam eder. Yetişkin öğrenmesini etkileyen faktörler arasında, bireyin genel sağlık durumu, öğrenmeye olan ilgisi, geçmişteki öğrenme deneyimleri ve mevcut öğrenme fırsatlarının nitelikleri bulunmaktadır (Duman, 2007). Bu etmenler, yetişkinlerin yeni bilgileri nasıl edindikleri ve mevcut bilgilerini nasıl uyguladıkları üzerinde belirleyici rol oynar.

1990'ların ortalarından itibaren Avrupa Birliği (AB) ülkeleri, yaşam boyu öğrenmenin toplumsal ve ekonomik ilerleme için kritik önemini anlamaya ve bu kavramı eğitim politikalarının merkezine yerleştirmeye başlamışlardır. Avrupa Komisyonu'nun "Büyüme, Rekabet ve İstihdam" (1994) ve "Öğretim ve Öğrenme: Öğrenme Toplumuna Doğru" (1995) gibi beyaz kitapları, yaşam boyu öğrenmenin önemini vurgulayan dönüm noktaları olmuştur. Bu belgeler, bilgi ve becerilerin sürekli geliştirilmesi gerekliliğini ve öğrenmenin sadece formal eğitimle sınırlı olmamak üzere tüm yaşam boyu sürdüğünü vurgulamaktadır (Hake, 2005; Duman, 2007). Yaşam boyu öğrenme, yalnızca bireysel gelişim ve istihdam edilebilirlik için değil, aynı zamanda sürdürülebilir toplumsal refah, bilinçli yurttaşlık ve sosyal uyum için de vazgeçilmezdir. Bu kapsamda, AB'nin yaşam boyu öğrenme politikaları, formal eğitimin yanı sıra informal ve non-formal öğrenme fırsatlarını da teşvik etmektedir. Teknoloji ve

iletişimdeki gelişmeler, öğrenme materyallerinin ve kaynaklarının erişilebilirliğini artırmış, böylece öğrenme fırsatlarını çeşitlendirmiş ve genişletmiştir.

Yaşam boyu öğrenmenin bu geniş perspektifi, yetişkin eğitiminin andragojik yaklaşımlarla ele alınmasını gerektirir. Andragoji, yetişkinlerin kendi deneyimlerinden, içsel motivasyonlarından ve öğrenmeye hazır olma durumlarından yola çıkarak, öğrenmeyi bir yaşam biçimi haline getirmelerini sağlar. Bu yaklaşım, öğrenmenin formal eğitim kurumlarının ötesine geçerek, her bireyin kendi yaşam yolculuğunda sürekli olarak yeni bilgiler ve beceriler edinmesine olanak tanır. AB'nin yaşam boyu öğrenme politikaları, bireylerin ve toplumların 21. yüzyılın zorluklarıyla başa çıkabilmeleri için gerekli donanıma sahip olmalarını sağlamayı hedeflemektedir. Bu bağlamda, yaşam boyu öğrenme, sadece bireysel gelişim için değil, aynı zamanda ekonomik rekabetçiliğin ve sosyal uyumun sağlanmasında temel bir rol oynamaktadır (Knowles, 1996).

Andragoji, yetişkin eğitiminde öğrenci merkezli bir yaklaşımı teşvik eder ve öğrenme sürecinin, bireyin özgün ihtiyaçlarına, deneyimlerine ve hedeflerine uygun şekilde tasarlanmasını önerir. Bu yaklaşım, yetişkin öğrencilerin öğrenme sürecine daha aktif ve anlamlı bir şekilde katılımlarını sağlamak amacıyla tasarlanmıştır. Andragojik ilkeler, eğitimcilerin yetişkin öğrencilere daha etkili bir şekilde nasıl yardımcı olabileceklerine dair önemli bilgiler sunar (Duman, 2007). Malcolm Knowles'ın andragoji yaklaşımı, yetişkin eğitime özgü metodolojileri ve stratejileri vurgulamasıyla, eğitimciler ve uygulayıcılar için önemli bir rehber olmuştur. Knowles, yetişkin öğrencilerin özgün ihtiyaçlarını ve beklentilerini karşılayan bir öğrenme ortamının önemini vurgulayarak, eğitimcilerin bu özelliklere uygun öğrenme deneyimleri tasarlamalarını önermiştir. Pedagojik yaklaşımların yetişkin eğitiminde tamamen dışlanmaması gerektiğini savunan Knowles (1996), eğitimcilerin öğrenme ortamını ve uygulamalarını öğrenenlerin gereksinimlerine göre şekillendirmeleri gerektiğini belirtmiştir.

Yetişkin Eğitimi: Andragojik İlkeler ve Yaşam Boyu Öğrenmenin Sentezi

Öğrenme, bireylerin yaşamları boyunca karşılaştıkları zorluklarla başa çıkabilme yeteneklerini geliştiren temel bir ihtiyaçtır. Bu süreç, demokratik bir hak

olarak da görülmeli ve her bireyin sürekli yeni bilgiler edinme fırsatına sahip olması gerektiği kabul edilmelidir. Yetişkin eğitimi, bu sürekli öğrenme ihtiyacını karşılayan önemli bir araçtır ve bireylerin yaşam boyu öğrenme yolculuğunda kritik bir rol oynamaktadır. Son yıllarda, öğrenmenin sadece bireysel gelişimi desteklemekle kalmayıp, aynı zamanda ekonomik ve sosyal alanlarda da zorunlu bir gereklilik haline geldiği görülmektedir. Teknolojik gelişmeler ve bilgiye erişimdeki kolaylıklar, yaşam boyu öğrenmenin hem bireysel hem de toplumsal gelişim için temel bir gereksinim olmasını sağlamıştır. Bu bağlamda, yaşam boyu öğrenme, iş hayatında ayakta kalabilmek için gereken becerilerin kazanılmasından, demokratik katılım ve sosyal entegrasyonun teşvikine kadar geniş bir yelpazede önem taşımaktadır (Tezcan ve Deveci, 2018).

Yetişkinlerin yaşamları, sürekli bir bilgi akışıyla şekillenir; karşılaştıkları her yeni sorun, çözüm için yeni öğrenme deneyimlerini tetikler. Bu öğrenme süreçleri, geleneksel eğitim kurumlarının sınırlarını aşarak, günlük yaşamın karmaşık ve dinamik yapısı içinde, informal yollarla da gerçekleşebilir. Yaşam boyu öğrenme felsefesi, hayatın kendisini kesintisiz bir öğrenme yolculuğu olarak kabul eder ve bu yolculukta "öğrenme, sadece bilgi edinmek değil, dünyada var olmanın temel bir biçimi" olarak değerlendirilir (Duman, 2007). Bu bağlamda, yetişkinler için öğrenme, sadece mesleki gelişim veya kişisel ilgi alanlarıyla sınırlı kalmaz; aynı zamanda sosyal etkileşimler, kişisel deneyimler ve hatta zorluklarla başa çıkma süreçleri de önemli öğrenme fırsatları sunar. Yaşam boyu öğrenme, yetişkinlerin değişen dünya koşullarına uyum sağlamalarını, eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerini ve aktif vatandaşlar olarak topluma katkıda bulunmalarını destekler. Bu yaklaşım, yetişkinlerin öğrenme motivasyonlarını ve ihtiyaçlarını anlamayı, onlara esnek ve erişilebilir öğrenme ortamları sunmayı ve öğrenmeyi bir yaşam tarzı haline getirmeyi hedefler.

Yetişkin eğitimi programlarının tasarımında, yetişkin öğrencilerin özgül ihtiyaçları ve karakteristikleri göz önünde bulundurulmalıdır. Andragoji, yani yetişkin öğrenme teorisi, bu ihtiyaçları karşılamada önemli bir yol göstericidir. Andragoji, yetişkin öğrencilerin öz yönetimli, deneyimlerinden yararlanan ve öğrenmeye içsel olarak motive olan bireyler olduğu varsayımına dayanır. Bu nedenle, eğitim ve öğrenme etkinliklerinin yetişkin öğrencilerin özelliklerini yansıtacak şekilde tasarlanması,

programların başarısını artırabilir (Tezcan ve Deveci, 2018). Bu alanda yapılmış bazı çalışmalara bakıldığında ise;

Tezcan'ın (2022) araştırması, Covid-19 pandemisinin beklenmedik ortaya çıkışının, yetişkin öğrenimi ve eğitimi üzerindeki derin etkilerini detaylı bir şekilde inceleyerek, bu olağanüstü dönemin yetişkin eğitiminin önemini nasıl pekiştirdiğini ortaya koymuştur. Pandemi, bireylerin ve toplulukların yaşamlarında köklü değişikliklere yol açarak, yetişkinlerin hızlı değişen koşullara uyum sağlama, yeni beceriler edinme ve bilgiye erişim ihtiyaçlarını artırmıştır. Bu süreçte, yetişkin eğitimi, sadece bilgi aktarımı değil, aynı zamanda bireylerin psikolojik dayanıklılıklarını güçlendirme, sosyal izolasyonla başa çıkma ve toplumsal dayanışmayı destekleme gibi kritik işlevler üstlenmiştir. Tezcan'ın çalışması, pandemi döneminde yetişkin eğitiminin esnek, erişilebilir ve ihtiyaç odaklı bir şekilde sunulmasının, bireylerin ve toplumların krizlere karşı direncini artırmada ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Bu araştırma, gelecekteki olası krizlere hazırlıklı olmak için yetişkin eğitiminin sürekli gelişiminin ve uyarlanabilirliğinin önemini vurgulamaktadır.

Karabacak'ın (2018) araştırması, Türkiye'deki halk eğitim merkezlerinde görev yapan eğitimcilerin andragojik bilgi düzeylerini değerlendirerek, yetişkin eğitimi alanında önemli bir içgörü sunmaktadır. Araştırma sonuçları, eğitimcilerin teorik olarak yetişkin eğitimi konularında bilgi sahibi olduklarını, ancak bu bilgileri pratik uygulamalara dönüştürmekte zorlandıklarını ortaya koymuştur. Bu durum, halk eğitim merkezlerindeki eğitim ortamlarında hala geleneksel pedagojik yaklaşımların baskın olduğunu ve yetişkin öğrenenlerin ihtiyaçlarına daha uygun olan andragojik yöntemlerin yeterince benimsenmediğini göstermektedir. Karabacak'ın çalışması, eğitimcilerin andragojik becerilerini geliştirmeye yönelik eğitimlerin ve pratik uygulamaların önemini vurgulayarak, yetişkin eğitiminin kalitesini artırmak için atılması gereken adımlara dikkat çekmektedir. Bu bulgular, yetişkin eğitiminde andragojik yaklaşımların yaygınlaştırılması ve eğitimcilerin bu alanda desteklenmesi gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Aslandağ'ın (2018) araştırması, Türkiye'deki yetişkin eğitiminin daha etkili uygulamalarına yönelik pratik ve uygulanabilir öneriler sunarak, bu alanda önemli bir

katkı sağlamaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerle elde edilen zengin veri, yetişkin eğitiminde karşılaşılan zorlukları ve geliştirilmesi gereken alanları net bir şekilde ortaya koymaktadır. Aslandağ, sadece teorik bir çerçeveye sunmakla kalmayıp, aynı zamanda eğitimciler, politika yapıcılar ve uygulayıcılar için somut adımlar önermektedir. Bu öneriler, yetişkin eğitiminin kalitesini artırmak, katılımcıların ihtiyaçlarına daha iyi cevap vermek ve yaşam boyu öğrenme kültürünü teşvik etmek amacıyla tasarlanmıştır. Aslandağ'ın çalışması, Türkiye'deki yetişkin eğitiminin geleceği için yol gösterici bir kaynak niteliği taşımaktadır.

Doğan ve Kavtelek (2015), hayat boyu öğrenmeye yönelik kurum yöneticilerinin algılarını ölçmek amacıyla geliştirdikleri Hayat Boyu Öğrenme Ölçeği ile alana önemli bir katkı sunmuştur. Yapı geçerliği, güvenilirliği ve çeşitli faktör analizleri sonucunda, bu ölçeğin hayat boyu öğrenme konusunda güvenilir ve geçerli bir ölçüm aracı olduğu kanıtlanmıştır. Bu çalışma, hayat boyu öğrenme alanında yapılacak araştırmalar için değerli bir araç sağlayarak, kurum yöneticilerinin bu konudaki algılarını daha kapsamlı bir şekilde değerlendirme imkanı sunmaktadır.

Yayla'nın (2009) Türkiye'deki yetişkin eğitimi sistemine dair yaptığı kapsamlı analiz, mevcut durumun sadece betimlenmesiyle yetinmeyip, bu alanda çeşitli kritik yeniden değerlendirme ihtiyaçlarını gün yüzüne çıkarmıştır. Araştırma, yetişkin eğitiminin karşılaştığı engelleri, ihtiyaç belirleme süreçlerinin etkinliğini, somut ve ölçülebilir hedeflerin oluşturulmasını, kullanılan eğitim metotları ve tekniklerinin güncelliğini, eğitim ortamlarının uygunluğunu, değerlendirme sistemlerinin işlerliğini ve uzman insan kaynaklarının geliştirilmesi ile etkili kullanımını kapsayan geniş bir yelpazede yeniden gözden geçirme yapılmasının gerekliliğini vurgulamaktadır. Yayla'nın çalışması, Türkiye'deki yetişkin eğitiminin daha nitelikli ve etkili bir yapıya kavuşturulması için atılması gereken adımları detaylı bir şekilde ortaya koyarak, bu alanda yapılacak iyileştirme çalışmalarına değerli bir rehber sunmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Yetişkinlerin öğrenme süreçlerinin çocuklardan farklı olduğu ve öğrenme ortamlarının bu özgül ihtiyaçları karşılayacak şekilde tasarlanması gerektiği tezine

dayanana bu çalışmada, yetişkin eğitiminin teorik ve uygulamalı yönleri andragoji, yani yetişkin eğitimi bilimi temelinde incelenmiştir. Çalışmanın temel amacı, yetişkin eğitiminin özelliklerini, zorluklarını ve stratejilerini kapsamlı bir şekilde ele alarak, yetişkinlerin yaşam boyu öğrenme yolculuklarında karşılaştıkları benzersiz ihtiyaçları ve motivasyonları anlamak ve bu süreci desteklemek için gerekli araçları sağlamaktır.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Öğrenme, bireyin yaşamındaki zorluklarla başa çıkabilmesini sağlayan ve sürekli gelişimini destekleyen temel bir gereksinimdir. Her bireyin erişebilmesi gereken bu temel hak, toplumda etkin ve bilinçli bireylerin yetişmesine katkıda bulunmaktadır. Özellikle yetişkinler için düzenlenen eğitim ve öğrenme etkinlikleri, bireylerin yaşam boyu öğrenme ihtiyaçlarını karşılamada ön planda yer almaktadır. Yaşamdaki değişikliklere uyum sağlayabilmek ve yeni roller ile görevlere hazır olabilmek ancak yaşam boyu öğrenme ile mümkün olabilmektedir. Eğitimi yalnızca bilinenlerin aktarılması süreci olarak tanımlamak yetersizdir, günümüzde eğitimin bilinmeyen keşfi ile ilgili yaşam boyu bir süreçtir. Yetişkin eğitimi etkinliklerinin ve yaşam boyu öğrenmenin bir arada değerlendirilmesi, her ikisinin de bireyin gelişimi için önemini vurgular. Planlı yetişkin eğitimi etkinlikleri, yaşam boyu öğrenme fırsatları olarak görülmekte ve bu etkinliklerin yürütülmesi, geleneksel pedagojik anlayıştan andragojik yaklaşımlara doğru bir dönüşümü gerektirmektedir. Türkiye'deki Halk Eğitimi Merkezleri gibi kurumlarda yürütülen yetişkin eğitimi hizmetlerinin çoğunlukla pedagojik anlayışı temel aldığı gözlemlenmiştir. Bu durum, yetişkinlerin öğrenmesinin çocuklardan farklı olduğu gerçeğini göz ardı etmektedir.

Son yıllardaki değişimler, pedagojik anlayışın hala çocuk eğitiminde etkili olduğunu gösterirken, yetişkin eğitiminde andragojik yaklaşımların daha uygun olduğu görülmektedir. Yetişkinlerin eğitiminde andragojik varsayımlardan yararlanılması, yetişkin öğrencilerin daha etkin ve kalıcı öğrenme deneyimleri yaşamalarına yardımcı olacaktır. Andragoji, yaşam boyu öğrenme etkinlikleri için önemli bir temel oluşturur ve bu süreçler, bireysel gelişimin yanı sıra toplumsal dönüşümü de hedeflemelidir (Sayılan, 2009). Andragoji yaklaşımının, yetişkinlerin yaşam boyu öğrenme süreçlerinin şekillendirilmesinde ve bu süreçlerin başarıyla gerçekleştirilmesinde kritik bir öneme

sahip olduğu söylenebilir. Bu bağlamda, andragoji ve yaşam boyu öğrenme arasındaki etkileşime odaklanan bu çalışmadan çıkarılan temel sonuçlar ve uygulayıcılara yönelik öneriler aşağıda özetlenmiştir:

1. Yaşam boyu öğrenme uygulamalarının, sadece bilgiye dayalı ekonomik perspektiflerden ziyade, yetişkin öğrencilerin ihtiyaçlarını ve öğrenme prensiplerini dikkate alan daha geniş bir bakış açısıyla ele alınması, yetişkin eğitiminin insani temellerini yansıtır.
2. Yetişkinlerin hayatındaki değişiklikler ve karşılaşılan problemlere yönelik öğrenme fırsatlarının sağlanması, bireysel gelişimin yanı sıra toplumsal ilerlemeyi de teşvik eder.
3. Sunulan yaşam boyu öğrenme fırsatlarının yetişkinlerin öğrenme ihtiyaçlarıyla uyumlu olması, öğrenme faaliyetinin hedeflerine ulaşılmasında belirleyici bir faktördür.
4. Planlanan yetişkin eğitimi aktivitelerinde, andragojik yaklaşımın vurguladığı unsurların göz önünde bulundurulması, daha verimli bir öğrenme ortamı oluşturur.
5. Yetişkin öğrenimine yönelik düzenlenen programlarda andragojik prensiplerin benimsenmesi, programın hedeflerine ve başarisına katkı sağlar.
6. Yetişkinlerle alışan eğitim planlamacıları, yöneticiler, usta öğreticiler ve kolaylaştırıcılar, yaşam boyu öğrenme kavramının yetişkin öğrenimine nasıl etki ettiği konusunda bilgilendirilmelidir. Yaşam boyu öğrenme faaliyetlerinin koordinasyonu, yetişkin eğitimi ile bütünleşmiş bir şekilde ele alınmalı ve çocuklar ile gençlerin eğitimiyle ilişkilendirilmelidir. Farklı yaş gruplarındaki öğrencilerin yaşam boyu öğrenme faaliyetleri aracılığıyla bir araya gelmeleri teşvik edilmeli ve birbirlerinden öğrenmelerine destek olunmalıdır.

KAYNAKÇA

- Aslandağ, B. (2018). Evaluating the adult education applications in Turkey from an andragogical aspect. *European Journal of Education Studies*, 4(6), 268-278.
- Bosco, J. (2007). Lifelong learning: What? why? how?. <http://homepages.wmich.edu/~bosco/docs/LifelongLearning-2.pdf> (Erişim Tarihi: 05.03.2024).
- Doğan, S. ve Kavtelek, C. (2015). Hayat boyu öğrenme ölçeği (HBÖÖ): geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2), 2015, 205- 222.
- Duman, A. (2007). *Yetişkinler eğitimi*. Ütopya Yayınları.
- Hake, B. (2005). *AB politikaları ve bilgi ekonomisi: Yaşamboyu öğrenme için stratejik bir rol*. F. Sayılan ve A. Yıldız (Edt.). Yaşamboyu öğrenme sempozyum bildirileri ve tartışmalar içinde (s. 15-30). Pegem A Yayıncılık
- Jarvis, P. (2005). *Adult education and lifelong learning theory and practice*. Routledge Falmer.
- Karabacak, S. (2018). The level of andragogical knowledge of the educators working with adults in Turkey. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 7(2), 537-561
- Knowles, M. S. (1996). *Yetişkin öğrenenler gözardı edilen bir kesim*. (S. Ayhan, çev.). Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Sayılan, F. (2009). *Küreselleşme ve yetişkin eğitimi*. A. Yıldız ve M. Uysal (Edt.). Yetişkin eğitimi kuramdan uygulamaya içinde (s. 255-271). Kalkedon Yayınları.
- Tezcan, F. (2022). Pandemi ve yetişkin eğitimi: Covid-19 deneyiminden yansıyanlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 20(2), 450-470.

Tezcan, F. ve Deveci, T. (2018). Andragoji ve yaşamboyu öğrenme bağlamında yetişkinlerin öğrenmesi, *Researcher*, 6(2), 123-137.

Yayla, D. (2009). *Türk yetişkin eğitimi sisteminin değeriendirilmesi*. MEB Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı.